

Prožívání člověka po smrti

Devátá přednáška

Budapešť, 11. června 1909

Častěji jsme už zdůraznili, jak se nám přítomnost nejlépe může stát srozumitelnou z minulosti a z jejich událostí, a také charakteristiku našich spirituálních ideálů budoucnosti se nejsnadněji naučíme nacházet a chápat tím, podíváme-li se nazpět do starých, dávno uplynulých časů. Proto dnes poukážeme na to, co se vyvinulo po zániku staré Atlantidy, a přitom se budeme zabývat tím, co v té době prožíval člověk po smrti.

Stav duše mezi smrtí a novým zrozením nebyl totiž vždy stejný, i ten se za vývoje lidstva měnil. V průběhu čtyř velkých kulturních epoch, prastaré indické kultury Svatých říší, praperské kultury Zarathustrovy, kultury egyptsko-chaldejské, řecko-latinské a kultury naší přítomnosti, spojoval se člověk vždy těsněji s fyzickou plání, měl ji ve stále větší oblibě. V každém takovém údobí sestupovala lidská duše vždy hlouběji dolů do smyslového světa. Čím více měl člověk porozumění pro tento svět, tím odcizenějším se mu stával po smrti svět duchovní. Nejvíce tomu bylo v kultuře řecko-latinské. Rádi měli Řekové fyzický svět, toto smyslové bytí, protože ve svém podivuhodném umění, v tomto nádherném zkrásnění fyzického života, mohli vyžít svou celou duši. I Římanu byl milý tento svět, neboť v objevení svého „já“ mohl v sobě plně vyvíjet pocit vlastní osobnosti. Pojem římského občana a římského práva jsou mezníky této kulturní epochy. Říman se cítí v tomto fyzicky-smyslovém světě domácky. Teprve od této doby vznikají právní pojmy, takže se oprávněně mluví o vystupování právnictví v římské říši. Znamená to uctívání jednotlivé osobnosti. A smrt se stala velkou neznámou, probouzející strach. Achillův výrok: Raději být žebrákem ve světě pozemském, než králem v říši stínů vystihuje nejlépe tehdejší pojmání stavu duše za života po smrti. Odpovídá to zážitku duše v duchovním světě. Čím víc vyžívaly tyto duše své celé schopnosti v říši pozemské, tím víc jim mizela síla vpravit se po smrti do duchovního světa. Ve světech, do nichž teď vstoupila, se duše cítila osamělá. I v duchovní oblasti měla pocit, že je kolem ní temno, prázdno a chlad. Chyběla jí schopnost spoluprožívat ducha onoho světa. Ani velcí duchové lidstva, zasvěcenci, ani ti nemohli tento stav změnit, kteří nejen zde na Zemi, ale i tam v oněch světech na druhé straně jsou přece učitelé lidstva. Když vyprávěli zemřelým něco o tomto zdejším světě, pak ti pocítovali právě dvojnásob bolestně, že musejí postrádat tento fyzický svět, který s takovou láskou získávali. Jim tedy nemohli tam nic přinést, co by jim dalo něco pro ně cenného, a tak toužili všichni tito zemřelí po znovuvtělení. Člověk se cítil jako odloučený od svých bratří, i v oblasti duchovní se cítil opuštěn. Kdyby to tak zůstalo, stále víc by mizela láska a bratrství i na Zemi. Neboť prodlévání v duchovní oblasti by pro duše

nezpůsobilo nic jiného, než že jako vlohu by si odtud přinesly s sebou do smyslo- vě- fyzického bytí egoismus, život ve vlastní bytosti.

Když v prastaré indické době pozoroval člověk pozemský svět ještě jako iluzi (máju), stávala se ta věc v postupu vývoje jinou. Zarathustra poukazoval již na to, že člověk může duchovnost najít zase ve světě fyzickém. Otevřel onu cestu, jíž by měly národy nahlédnout, že v zevním světelném těle Slunce je dáno zevní tělo vysoké duchovní bytosti, kterou - oproti malé auře lidské - nazval velkou aurou, Ahura Mazdao. Chtěl tím naznačit, že tato zatím sice ještě velmi vzdálená bytost sestoupí jednou na Zem, aby se v dějinách lidstva substanciálně sjednotila se Zemí a dál působila ke vzniku lidství. Tím poukázal Zarathustra tomuto lidstvu na tutéž bytost, která později v dějinách žila jako Kristus. Když se budete pomalu učit chápat (říkal ke svým žákům), že ve všem fyzicky-smyslovém je duchovnost, že fyzicky je pronikáno velkou aurou Slunce, tímto Ahura Mazdao, pak vás už nebude svádět Ahriman. V jiných dobách pravil Zarathustra: Tak velký a mocný je ten, který se mi zjevil ve Slunci, že pro něho obětuji všechno. Rád jemu obětuji život mého těla, mých smyslů éterické bytí, projevení mých činů - tělo astrální. To byl slavný slib, který kdysi učinil velký Zarathustra. Odkazoval své žáky k tomu, že velký duch Slunce se zjeví bezprostředně v samotné Zemi, v jejích skutečnostech. Tak započal Zarathustra s naukou, která ve smyslovosti spatřuje jen fyziognomii ducha, jeho výraz.

Pak nadešla doba, kdy tatáž bytost, zvěstovaná Zarathustrou, se zjevila Mojžíšovi v hořícím trnitém keři i na Sinaji. Mojžíš teď učí, že tato sluneční bytost je současně bytostí „já“, tím nejvyšším, co může člověk do sebe přijmout. Ale nejen do člověka je vnořena kapka slunečního ducha, nýbrž i ve všem venku v přírodě, v živlech, všude. Totéž božství, které se zjevilo Mojžíšovi jménem „Já jsem ten, který jsem já“, co se kdysi zjevilo Zarathustrovi jako Ahura Mazdao, jako něco nejnítěnějšího, nejintimnějšího, jako prazáklad všech bytostí, to bylo tímto zvěstováno jednomu celému národu jako ten Nejvyšší, jehož jméno bylo nevyslovitelné, jen na nejsvětějším místě smělo být vysloveno knězem. Zvěstuje se tu božství, které žije v člověku, nikoli jen zjevující se v podstatě živlů, v blýskání ohně. V Zarathustrovi můžeme tak vidět předzvěstovatele Jahveho, téže bytosti, která počátkem našeho letopočtu přebývala v těle Ježíše z Nazaretu a po tři léta v něm zůstala. Je to tentýž Bůh, jehož zvěstoval Mojžíš a Zarathustra.

„Jak budete věřit mně, když jste nevěřili Mojžíšovi a prorokům“, říká Kristus. Tím potvrzuje, že Starý zákon už zvěstoval téhož Boha, jen pod jiným jménem, že zvěstoval Krista. Všechny události ve světě potřebují jistý čas k svému vyžití. Na Sinaji, v hořícím trnitém keři, dosáhla tato z duchovních výšin sestupující sluneční bytost bodu, že se mohla člověku sdělit skrze živly. Pak přicházela k Zemi stále blíž a blíž, při křtu v Jordáně vešla do schrán Ježíše z Nazaretu, a když se na Zemi dokonalo mystérium Golgoty a krev tekla z ran Vykupitele, nebyl to jen výraz velké kosmické události, ale i největší události pozemské: Kristus vtáhl jako duch Země do zemské aury. Udál se nový zásah. Jasnovidné se to mohlo sledovat tak, že v tom okamžiku se změnila aura Země, ukázala zcela určité barvy. Vystoupily

v ní barvy nové, byly jí vtěleny nové síly. V okamžiku, kdy tekla krev z ran Vykupitele na Golgotě, krev, která je fyzickým výrazem „já“, tehdy se spojilo Kristovo „já“ se Zemí, ale přišel také okamžik, kdy mohlo v duchovním světě být jinak pro duše po smrti. To je smysl Kristova sestoupení do pekel.

Kdo byl jasnovidným před událostí na Golgotě, nebyl by v auře Země viděl to, co se v ní mohlo vnímat později, když Kristus Ježíš prošel na Golgotě smrtí. Pozorujme událost u Damašku: Šavel, který jako zasvěcenec židovských mystérií velmi dobře věděl, že se velká aura - Ahura Mazda - jednou spojí se Zemí, zdráhal se však uvěřit, že by tato bytost mohla skončit na potupném kříži. Přestože události v Palestině spoluprožíval, nevěřil, že tento velký duch prodléval na Zemi v Ježíši z Nazaretu. Teprve když se před branami Damašku stal jasnovidným, spatřil v zemské auře Krista-ducha, živého Krista, jehož dříve v ní vidět nebylo možné. Tehdy si řekl: Ano, co bylo předpověděno, že se změní aura Země, to nyní nastalo! - a ze Šavla se stal Pavel. Sebe označil sám Pavel jako předčasně narozeného, který se tak stal milostí jasnovidným. Předčasně narozený, tedy ještě ne úplně vyžralý, nepokleslý tak hluboko do hmoty a méně spojený s fyzickým tělem. Kdo sleduje cestu křesťanství, ten ví, že Pavel je nejdůležitější osobnost, která nejvíce přispěla k jeho rozšíření. Byla to tedy okultní skutečnost, nadmyslová událost, co Pavla obrátilo, a může se říci, že touto jasnovidnou událostí přišlo lidstvo ke Kristu. Tenkrát, když se aura Země změnila, - a od té doby je změněná - když krev tekla z ran Vykupitelových, uskutečnilo se to, co je vtajeno do slov Janova evangelia: „Kdo jí můj chléb, šlape mě nohama.“ Kristus se od toho okamžiku stal duchem Země, planetárním duchem. Země je tělem Krista, který má své bydliště v jejím nitru. Tento hluboký výrok v Janově evangeliu se nemá chápat jen jako něco nepříznivého nebo jako poukaz na Jidáše, který Krista zradil, ale má se vztahovat k božství Krista-Jahve a jeho vztahu k Zemi.

Když okultní badatel srovnává umění Řeků a umění tvořené po Kristu v jejich účinku na onen svět, do něhož vstupuje člověk po smrti, shledává ještě toto: Pozoruje-li jasnovidec smyslovými očima např. řecký chrám s jeho dórskými sloupy, třeba zříceniny v Paestum, může žít v harmonických formách zrozených z duchovních lineárních směrnic samotných, které tím skutečně činí tento chrám obydlím Boha. Jako se duše cítí přitahovaná k tělu, které jí odpovídá, tak sestupuje Bůh do těchto forem, jež tak dokonale odpovídají jeho bytosti. Ale když potom chce vidcovo oko pohlédnout na duchovní protějšek tohoto chrámu, pak v duchovním světě z něj nenajde nic. Jako zhasnutý je tam tento chrám, jako vykotlaný je ten prostor v duchovním světě, nic tam z něj není vidět. Pozoruje-li jasnovidec naproti tomu ve stejném smyslu díla umění po Kristu nebo např. Janovo evangelium, to, co souvisí s Kristem-Jahve, Starý a Nový zákon, nebo Raffaelovy Madony, pozoruje-li tyto výtvoř nejprve smyslově a pak jasnozřivě, nejsou v duchovním světě ztraceny, nýbrž vyzařují tam ještě mnohem nádherněji. Obzvlášť je tomu tak u Janova evangelia. Tam teprve vysvítá velikost těchto výtvořů. Teprve v duchovním světě se vám rozjasňuje, co se může označit jako související s událostí na Golgotě.

Současně s historickou událostí na fyzické úrovni se stalo něco spirituálního, co bylo zároveň také něčím symbolickým, kdy z ran Vykupitelových tekla krev. Když Kristus už nežil ve fyzickém těle Ježíše z Nazaretu, ve chvíli, kdy na Golgotě zemřel, zjevil se Kristus v duchovním světě duším žijícím mezi smrtí a novým zrozením, a tam temnota ustoupila. Duchovní svět byl náhle prozářen jako světlem. Jako se v temném prostoru náhle stanou všechny předměty viditelné, když tam vnikne světelný paprsek, jak pojednou spatříte vše, co tam vždy bylo, ale předtím jste to nemohli vidět, tak se rozlilo světlo v onom světě zemřelých. A ti mohli opět vnímat, co bylo kolem nich, mohli se zase cítit spojeni v duchovní oblasti se svými bratry a mohli teď jako vlohu vnášet do fyzického světa lásku a bratrství. Tak se dostalo do tohoto světa mrtvých nové světlo, neboť mystérium Golgoty má význam nejen pro svět, v němž se fyzicky dokonalo, ale má význam pro všechny světy, s nimiž má člověk ve svém vývoji co činit. Kdyby to v duchovním světě zůstalo tak, jak tomu bylo pro mrtvé v době řecko-latinské, kdyby duše zůstala v ledovém chladu a samotě z té doby, pak by stále víc ve fyzickém světě mizelo, co se nazývá bratrstvím a láskou. Člověk by s sebou přinesl z dévachanu sklon k uzavřenosti. Neboť světlo, které tenkrát vproudilo do pozemského světa a také zasvítlo do světa zemřelých, má založit na Zemi říši bratrství a lásky. To je poslání Kristova podnětu.

Ještě z jiné strany si chceme ujasnit mystérium Golgoty, tajemství krve proudící z Vykupitelových ran.

Víme, že člověk na Zemi se ujal dědictví z Měsíce. Byla mu připravena tři nižší těla, fyzické tělo, éterické a tělo astrální, a teprve na Zemi k tomu přistoupilo Já“, výraz lidské svobody a samostatnosti. Ve starých dobách bylo důležité založit sounáležitost lidstva. Stalo se to zpočátku tak, že se zachránily vztahy od člověka k člověku jen tím, že se jim dala fyzická základna. Krev, která je výrazem Já“. Pokrevní příbuzenství a krevní svazky ovládaly lidský rod. Fyzická krev byla prostředkem, médiem k působení od člověka k člověku. Tak tomu bylo ve starých dobách. Kristem Ježíšem se však láska nestala poutem smyslovým. Působení lidského skupinového Já“ ustoupilo. Dříve patřil jednotlivý člověk ke společnému kmenovému Já“, a v něm se cítil ukrytý, v lůně otce Abrahama. Mnohem důležitější byla tato sounáležitost než individuální osoba.

V sounáležitosti pokrevního příbuzenství záleželo jeho vyšší Já“. Ze Starého zákona se dovídáme o Noemovi a jiných kmenových otcích, že žili po staletí. To se musí brát tak, že se tu vracíme do časů, kdy člověk měl paměť nejen pro něco, co sám prožil, ale kdy paměť sahala daleko nazpět vzhůru generacemi. Neříkal k sobě Já“, nýbrž žil jako ve svém Já“ až k dalekým předkům. Jeho život nezačínal jeho narozením, nezačínal odtud říkat k sobě Já“, ale říkal Já“ ke všemu, co prožili jeho předkové.

Proti pokrevní lásce vedly luciferské bytosti své nejostřejší útoky. Chtěly každého jednotlivého člověka postavit na sebe sama. Sebevědomí chtěly člověku vstřípiti mezi smrtí a novým zrozením. Božské bytosti, nositelé lásky, se snažily sblížit člověka s člověkem v lásce jinými pouty než pokrevními, nepočítajícími s volností. Kristův princip spojuje sílu proudící z ducha lásky s plným projevem Já“ a nechává ji vládnout od člověka k člověku. Proto znamená

výrok: Christus verus Luciferus - „Kristus je pravým Luciferem“ neboli přinášejícím světlo, a nakonec protivníkem padlého Lucifera. Pokrevní láska byla přeměněna Kristem v lásku duchovní, v proudící lásku bratrskou od duše k duši. Kristův výrok: Kdo neopustí otce a matku, nemůže být mým učedníkem - je třeba chápat tak, že pokrevní láska se musí proměnit v lásku bratrskou objímající stejnou silou všechny lidi. Duchovní věda nechce všem těmto výrokům bible ničeho odejmout, může jen připojit hlubší pochopení křesťanské milosti, přijme-li se ve správném smyslu. Sílu duchovní lásky přinesl Kristus lidské duši při svém zjevení na Zemi nejprve, a s krví, která tekla na Golgotě z ran Vykupitelových, byla obětovaná takřka přebytečná krev lidstva, tím činem byla zpečetěna nauka, že individuum má být k individuu jako lidský bratr k lidskému bratru. Pochopení Krista je dnes ještě velice malé ve světě. Je třeba teprve se učit, aby se porozumělo celé velikosti této nesmírné kosmické události. Byli někteří však, kteří vždy tušili celý význam Kristovy bytosti a jeho zjevení na Zemi.

Jak to tušili? Pohleďte na lidi a národy děle udržující spojitost s duchovním světem. Ind si mnoho nedělal ze souvislosti s fyzickým světem. Nadsmyslové pravdy a nejvyšší spirituální život si chtěl vydobýt ve světě duchovním, ne však v lásce získávat fyzický život. Dovolte mi vyprávět vám jednu východní pověst, která grandiózním způsobem ukazuje Jak tušením se tam pojímal princip Kristův.

V průběhu doby - tak se praví - zjevila se mocnost, která řídí naši Zemi. Orientální pověst, podávající o tom zprávu, se v chrámech severnějších částí Tibetu vyprávěla žáku světové pramoudrosti Buddha a od té doby se uchovala. Kášjapa, tak zvěstuje orientální legenda, nejlepší žák Buddha, žil v době, kdy se našlo málo pochopení pro moudrost i na Východě. Když cítil, že se blíží jeho konec, skryl se do jedné jeskyně. Tam žil dlouho, a jeho tělo tam mělo zůstat uchováno a vyčkávat zjevení Maitréja-Buddhy, aby pak mohlo vystoupit k nebesům.

Tato legenda chce říci: Kdyby nenastalo něco zvláštního, tj. kdyby se na Zemi neobjevil Kristus, pak by země Východu ani Západu nemohly už najít cestu do duchovního světa. Tělo Kášjapy bude uchováno, až Maitréja-Buddha osvobodí mrtvolu od Země, tj., člověk bude mít zase síly v budoucnosti, a teprve potom, co je pozemské, bude moci být zduchovněno. Hluběji než kdy taková bytost sestoupila, sestoupí vysoká bytost, která Kášjapovo tělo převede vzhůru do duchovního světa. Sám Kristus osvobodí tělo Kášjapy. A v době, která po té události následuje, to tělo už tu není. Co to znamená? Tělo je přitom převedeno do spirituálního světa. Osvobozeno může být tělo Kášjapy v živlu ohně. Kde je tento oheň? Je zduchovněný, jak jej vidí Pavel před Damaškem. Tak je zjevení Krista na Zemi velkým bodem obratu, kdy člověk může zase vystupovat z fyzického světa do světa duchovního. A teď pohleďte na to, co učil Buddha. Pozorováním stárí, nemoci, smrti a tak dál vzešla Buddhovi velká pravda o utrpení. A on učil zrušit toto utrpení, osvobodit se od utrpení zhasnutím žádosti po zrození, po smyslovém ztělesnění.

A teď pozorujte lidstvo o šest set let později. Co tu poznáváte? Lidstvo uctívá mrtvolu: dívá se na Krista na kříži, který umřel a svou smrtí přinesl život. Život přemohl smrt.

Zaprvé: Být zrozen je utrpením? - Ne, vždyť zrozením vstoupil do naší Země Kristus, nadále už pro mě, křesťana, není zrození žádným utrpením.

Zadruhé: Je utrpením nemoc? - Vznikne velký lék, duševní síla vznícená podnětem Kristovým. Když se člověk spojí s Kristovým podnětem, zduchovní svůj život.

Zatřetí: Je utrpením stáří? Zatímco tělo člověka slábne, on sám bude vždy silnější a mocnější.

Za čtvrté: Je utrpením smrt? Kristem se stala mrtvola symbolem toho, že smrt, fyzičnost, byla překonána životem, duchem, že smrt s konečnou platností byla životem přemožena.

Zapáté: Je utrpením být odloučen od toho, co člověk miluje? Člověk, který pochopil Krista, nikdy není odloučený od toho, co miluje, neboť Kristus rozsvětlil svět mezi smrtí a novým zrozením, takže co člověk miluje, s tím zůstává ve spojení.

Za šesté: Je utrpením neobdržet, co člověk požaduje? Kdo žije s Kristem, nebude už požadovat, co mu nepřísluší, co se mu nebude dávat.

Za sedmé: Je utrpením být spojený s tím, co člověk nemiluje? Člověk, který poznal Krista, roznítí v sobě velkou, obsáhlou lásku, která objímá a miluje každou bytost a věc podle její ceny.

Za osmé: Odloučení od něčeho milovaného už není utrpením, neboť v Kristu není více žádného odloučení.

Takže pro nemoc utrpení, kterou Buddha poznal a učil, je lék daný Kristem. Tento vývoj lidstva ke Kristu a mrtvole na kříži je tím největším obratem, jaký se kdy v evoluci stal.